

Sygn. akt: II C 1396/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2023 roku

Sąd Rejonowy Katowice - Zachód w Katowicach II Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Michał Surdyk

Protokolant: Natalia Zlezarczyk

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2023 roku w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko A. Z.

o zapłatę

1. oddala powództwo w całości;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów postępowania, wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, w tym kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

asesor sądowy Michał Surdyk

Sygn. akt II C 1396/22

K., 10 maja 2023 roku

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 kwietnia 2023 roku

Żądania stron

Powód, (...) Bank (...) spółka akcyjna z siedzibą w K. (dalej: (...)) domagał się zasądzenia od A. Z. kwoty 25 855 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 23 954,52 zł od dnia 3 maja 2022 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniósł, że dochodzi powyższej kwoty tytułem zwrotu udzielonej pozwanemu pożyczki.

(pozew – k. 2-3v.)

Pozwany, A. Z., domagał się oddalenia powództwa oraz zasądzenia na jego rzecz od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniósł, że nie zawarł z powodem żadnej umowy pożyczki. Oświadczenie woli o zawarciu umowy pożyczki miała złożyć inna osoba, która podstępem uzyskała dostęp do jego bankowości elektronicznej w wyniku ataku typu phishing.

(odpowiedź na pozew – k. 50-54)

Stan faktyczny sprawy

A. Z. jest klientem (...) i posiada w tym banku dostęp do bankowości elektronicznej. 23 czerwca 2021 roku do A. Z. zadzwonił automat telefoniczny informujący go o tym, że z jego rachunku bankowego dokonano transakcji na dane osoby, która nie była znana A. Z.. Automat poinformował A. Z., że jeśli nie wykonał danej transakcji, powinien nacisnąć odpowiedni przycisk na klawiaturze telefonu. Po naciśnięciu tego przycisku do pozwanego zadzwonił mężczyzna, który podawał się za pracownika (...). Mężczyzna ten poinformował A. Z., że podjęto próbę oszustwa, którą bank w porę zablokował. Aby jednak zabezpieczyć bankowość elektroniczną A. Z., miał on wykonać szereg czynności takich jak np. pobranie na nowo oficjalnej aplikacji banku z oficjalnego sklepu dostawcy systemu operacyjnego do jego telefonu czy zmiana hasła do bankowości elektronicznej itp. Mężczyzna podający się za pracownika (...) zachowywał się bardzo profesjonalnie. Cała rozmowa trwała około 2 godzin.

(oświadczenie – k. 57, potwierdzenie złożenia zawiadomienia o przestępstwie – k. 59, zawiadomienie o wszczęciu dochodzenia – k. 62, zeznania pozwanego – k. 183-183v.)

Po zakończeniu rozmowy z rzekomym pracownikiem (...) A. Z. odwiedził jego brat, któremu A. Z. opowiedział co miało miejsce. Brat A. Z. zasugerował, żeby ten skontaktował się jeszcze raz z (...) i upewnił się, że wszystko z jego rachunkiem bankowym jest w porządku. A. Z. zadzwonił na infolinię (...) gdzie dowiedział się, że padł ofiarą oszustwa ze strony mężczyzny podającego się za pracownika (...). Mężczyzna ten uzyskał dostęp do bankowości elektronicznej A. Z. bez jego wiedzy i zgody a następnie bez wiedzy i zgody A. Z. zawarł z (...) umowę kredytu gotówkowego. Następnie mężczyzna podający się za pracownika (...) przełał środki z tego kredytu, które znalazły się na rachunku A. Z., na inny rachunek. A. Z. dowiedziawszy się o tym niezwłocznie udał się na policję, gdzie złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

(oświadczenie – k. 57, potwierdzenie złożenia zawiadomienia o przestępstwie – k. 59, zawiadomienie o wszczęciu dochodzenia – k. 62, zeznania pozwanego – k. 183-183v.)

Ocena dowodów

Stan faktyczny sprawy nie był sporny między stronami. Strony nie kwestionowały też wiarygodności dowodów zgromadzonych w sprawie, która to wiarygodność nie budziła także wątpliwości Sądu.

Ocena prawna

Powód wywodził swoje roszczenia z umowy pożyczki, którą miał zawrzeć z pozwanym. Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Sąd ustalił jednak, że powód nie zawarł z pozwanym umowy pożyczki.

Umowa zostaje zawarta wyłącznie wtedy, gdy co najmniej dwa podmioty złożą sobie wzajemnie oświadczenia woli o zawarciu umowy. W przedmiotowej sprawie A. Z. nie złożył takiego oświadczenia powodowi. Oświadczenie woli złożyła inna osoba, podająca się za A. Z., ale nim niebędąca, w celu popełnienia przestępstwa na szkodę A. Z.. Osoba ta co prawda posługiwała się danymi do logowania do bankowości elektronicznej A. Z., ale dane te uzyskała poprzez wprowadzenie pozwanego w błąd. A. Z. nigdy nie udzielał tej osobie pełnomocnictwa do zawarcia w jego imieniu tej umowy.

Nie ma żadnego znaczenia w sprawie, że osoba, która podawała się za A. Z. korzystała z jego prawdziwych danych do logowania. Dane te zostały A. Z. skradzione i wykorzystane bez jego zgody i wiedzy. Analogiczna byłaby sytuacja, gdyby osoba trzecia posługiwała się skradzioną z biurka pozwanego kartą papieru zawierającą jego autentyczny podpis a następnie na tej kartce nadrukował umowę pożyczki. W wyniku takiej operacji także powstałaby umowa pożyczki

nosząca autentyczny podpis pozwanego. Jednakże umowa pożyczki nie zostałaby zawarta, gdyż wolą pozwanego nie byłoby jej zawarcie.

Powód podniósł, że pozwany działał z rażącym niedbalstwem, co miało mieć znaczenie dla sprawy. Sąd nie zgadza się z tym stwierdzeniem. Biorąc pod uwagę profesjonalne zachowanie mężczyzny podającego się za pracownika (...) i okoliczności sprawy wielu rozważnych i przykładających uwagę do bezpieczeństwa klientów banku korzystająca z bankowości elektronicznej dałaby się nabrać na takie oszustwo. Nawet jeśli pozwany zachował się w jakimś zakresie niedbale, niedbalstwo to nie miało rażącego charakteru.

Niezależnie jednak od powyższego, nawet gdyby pozwany działał z rażącym niedbalstwem nie miałyby to jakiegokolwiek znaczenia w sprawie. Aby to zobrazować warto wrócić do analogii z kartą papieru zawierającą autentyczny podpis. Gdyby nawet pozwany w ogromnym roztargnieniu zostawił stos takich kartek bez jakiegokolwiek nadzoru w miejscu publicznym i następnie osoba trzecia na tej kartce nadrukowała umowę pożyczki, w dalszym ciągu umowa ta nie zostałaby zawarta, ponieważ w dalszym ciągu brak byłoby oświadczenia pozwanego o jej zawarciu. To czy pozwany działał niedbale czy też nie, nie ma znaczenia dla oceny tego czy złożył oświadczenie woli.

W przedmiotowej sprawie nie ma przy tym zastosowania ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, w tym jej art. 46 ust. 3, która w pewnych wypadkach wyłącza odpowiedzialność banku w razie rażącego niedbalstwa jego klienta. Ustawa ta nie ma zastosowania z kilku powodów:

a) Po pierwsze, ustawa ta ma zastosowanie wyłącznie do usług płatniczych oraz wydawania i wykupu pieniądza elektronicznego, co wynika z art. 1 ust. 1 tej ustawy. Z kolei zawieranie umowy pożyczki nie jest ani usługą elektroniczną ani wykupem pieniądza elektronicznego zgodnie z precyzyjnymi definicjami legalnymi, które zawiera ta ustawa (art. 2 pkt 21a oraz art. 3 ust. 1 pkt 1-8 ustawy o usługach płatniczych);

b) Po drugie, na przeszkodzie takiego rozumienia powyższej ustawy stoi Dyrektywa 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniająca dyrektywy 97/7/WE, (...), (...) i (...) i uchylająca dyrektywę 97/5/WE, która implementuje powyższą ustawą. Dyrektywa ta, co do zasady, wprowadza regulację zupełną i nic w treści ustawy o usługach płatniczych nie sugeruje, że celem polskiego ustawodawcy było rozszerzenie zakresu stosowania norm transponujących dyrektywę do sytuacji tą dyrektywą nieobjętych;

c) Po trzecie, art. 46 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych przewiduje wyłączenie odpowiedzialności banku w niektórych sytuacjach, ale nigdy nie może stanowić podstawy roszczenia banku;

d) Po czwarte, ustawa o usługach płatniczych nie może mieć w tej sprawie zastosowania nawet w formie bardzo odległej analogii. Ustawa ta ma na celu ochronę konsumentów na rynku finansowym i całkowicie sprzeczne z jej celem byłoby wykorzystywanie tej ustawy w celu przypisania konsumentowi odpowiedzialności za okoliczności, za które w normalnej sytuacji nie odpowiada.

Powód podniósł także, że pozwany miał naruszyć Regulamin świadczenia usług (...) bankowości elektronicznej (...) Banku (...) S.A. poprzez nienależyte zabezpieczenie danych logowania. W ocenie Sądu nie jest to prawdą, ponieważ A. Z. padł ofiarą oszustwa, za które nie można przypisać mu winy. Nawet jednak gdyby przyjąć, że powód ma rację i pozwany naruszył ów regulamin nie powodowałoby to, że umowa pożyczki stałaby się ważna. Naruszenie regulaminu nie powodowałoby, że działania osoby stosującej phishing można by przypisać pozwanemu i że w jakiś sposób sanowałyby to umowę pożyczki. Co najwyżej powód mógłby mieć roszczenie do pozwanego oparte na art. 471 k.c., z którym to roszczeniem powód w tej sprawie nie wystąpił.

Podsumowując, ponieważ strony nigdy nie zawarły umowy pożyczki, powództwo podlegało oddaleniu.

Koszty procesu

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Pozwany w całości wygrał przedmiotową sprawę, zatem na jego rzecz Sąd zasądził od powoda koszty procesu.

Na koszty te składały się:

- koszty zastępstwa procesowego przez adwokata w wysokości 3600 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie),
- opłata skarbową od złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa w wysokości 17 zł (część IV załącznika do ustawy o opłacie skarbowej)

Łącznie 3600 zł.

asesor sądowy Michał Surdyk